

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.958.

LETO XII.

Telefon št. 2552.

Ljubljana, v torek, dne 17. decembra 1929.

Telefon št. 2552.

STEV. 147.

Naše napake.

Od prijatelja našega lista smo pre-jeli:

Komaj v zadnjem času smo se začeli malo gibati. Zadnja leta so nam pokazala, da smo zanemarili najvažnejšo stran našega gospodarstva. Sistematično proizvodnjo. Vsa naša agrarna produkcija je zastarela in radi tega nam ne donša onih dohodkov, katerih pričakujemo. Z mirno vestjo lahko rečem, da nismo napredovali v povojni dobi. V resnici smo nazadovale. Drugi agrarni narodi so daleč pred nami in nas nadkriljujejo v skoro vseh panogah. Vse sosednje države so posvetile agrarni produkciji vso pažnjo in dvignile so produkcijo in organizirale prodajo.

Mi smo mirno in brezskrbno gledali vse vrvenje in drugi narodi so se okoristili. Trgovci neke sosednje države nas o tem oziru dobro poznajo. Fižol, katerega mi tja izvažamo, prodajajo oni v Anglijo, Francijo in Švico, pod raznimi imeni. Isto se dogaja z jajci in živo kuretnino, a drastičen primer je pri prešičih, oziroma slanini ter raznih mesnih izdelkih. Goto-vi izvozniki pokupujejo pri nas prešiče, ki odgovarjajo zahtevam angleškega konzuma, jih opremijo in spravijo na trg kot blago njih izvora. A z mesnimi izdelki, posebno iz južnih krajev naše države, se godi isto. In to ni samo pri teh produktih, še nebroj drugih produktov naše zemlje in naših rok in spretnosti gre v svet pod tujim imenom in vse to po naši veliki malomarnosti in brezbrzičnosti. Že sama kampanja proti našemu hmelju bi nam morala odpreti oči, ker nje ozadje je spekulacija z našim

blagom in našo počasnostjo. A pri našem hmelju je dosti malomarnosti našega producenta. V sortiranju je bila naša napaka in iz te so se rodile druge in to tako, da danes objokujemo nasade in trud, a morali bi objokovati našo nesposobnost.

Novi zakoni in predpisi za pospeševanje izvoza in normalizacijo produktov bodo imeli pravi uspeh samo, ako bomo tudi resno upoštevali vse pomožne sile, ki bodo širile to novo ustanovo in pospešile nje pomen.

Več gospodarske borbenosti, več stvarnega dela in več zmisla za gospodarska vprašanja in organizacijo.

Sicer opazujemo, da gibamo, a žalibog to gibanje so le znaki življenskih sil poedincev, ki jim je razumevanje časa in napredka draga stvar. Ako bi ne imeli par tvrdk, ki nam prikazujejo kako se napreduje in snuje, bi bil položaj še bolj žalosten.

Tudi nam je treba več reklame v svetu. Pokažimo kaj imamo in kaj zmoremo, pokažimo, da smo tudi mi tu kot tvorci napredka, ki hočejo dvigniti Evropo iz krize, a to gre predvsem iz nas samih. Prej dvignimo sebe in potem bomo steber splošnega gospodarstva.

Ne bodimo skromni, imamo mnogo in to nam zavidajo drugi. Imamo bogastvo sveta, v naši zemlji tiči več kot v mnogih drugih zemljah in to mora polagoma na dan, da nas svet spozna. Povejmo svetu, kaj se vse pri nas dobi in kaj imamo, s čem in kako jim lahko postrežemo. To vse nam manjka in to je naša največja napaka. Smo skromni, pa tudi malomarni!

ODDAJAJTE DENAR POŠTI PRAVO-ČASNO.

Oblastna poštno-telegrafska uprava v Ljubljani je poslala Zbornici za trgovino, obrt in industrijo naslednji dopis: »Pri podeželskih poštah nastanejo večkrat spori med trgovci in pošto zaradi časa oddajanja denarja na pošto. Splošna razvada je, da predajajo trgovci in obrtniki svoja denarna vplačila na pošto šele zadnji trenutek pred sklepom blagajniških uradnih ur. Res je, da so pošte, ki imajo uradne ure do 18. ure, dolžne sprejemati denar do pol 18. ure, toda one pošte, ki imajo okrog 18. ure sklep in odpravo pošte, so skoraj v nemogočnosti, v borji pol ure zaključiti blagajno, prešteti denar in odpraviti odvišno vsoto na svojo založno pošto.

Ponekod gre poslovni svet pošti toliko na roke, da prinaša na prošnjo predstojnika pošte svoj denar že pred 17. uro na pošto, zopet drugod pa so take prošnje brezuspešne in stranke včasih še nalašč prinašajo tik pred zaključkom blagajne po več položnic z velikimi vsotami najrazličnejšega denarja.

Morda bi tega ne storile, ako bi vedele, kakšne nepravilne povzročajo s tem.

Prosimo vse interese, da gornjo prošnjo poštne uprave v celoti vpoštevajo, ker je brezhibno poslovanje poštne uprave v interesu trgovine same.

Zato ne delati največjim uradom nepravilik tam, kjer to ni potrebno!

* * *

NAZADOVANJE ŽIVINOREJE V JUGOSLAVIJI.

Inženier agronomije Simić je predaval o nazadovanju živinoreje v Jugoslaviji. Vsled majhne preskrbe s krmili nimajo nekateri kmetje niti peline potrebne goveje živine več, zlasti v Sumadiji. V letih 1922 in 1928 je bilo stanje živine v Jugoslaviji sledeče: konj 1.043.500 in 1.109.200, goveda 4.058.400 in 3.654.300, prašičev 2.887.000 in 2.662.800, ovac 8.461.500 in 7.722.200, perelnine 13.810.000 kosov in 16.081.000 kosov. Le število konj in perelnine je nekoliko naraslo, vse drugo je padlo, in to spriču rastočega prebivalstva. Dalje je opozarjal inž. Simić na majhno rentabilnost v pridelovanju pšenice. Pšenica, ki je stala svoj čas 450 Din, se prodaja sedaj po 160 Din. Še bolj je padla cena koruze. Najbolj se še splača reja mlade živine, ker dobimo za odraslo govedo 5000 do 7000 Din. — Inž. Simić je pred kratkim poloval po vaseh v Sumadiji in je predaval tam o primer-nih sodobnih vprašanjih poljedelstva in živinoreje. Menda je padec živinoreje v Sumadiji večji kot drugod v Jugoslaviji.

* * *

NOVA PIVOVARNA V LAŠKEM.

Že dolgo časa obstoječe sremljenje slovenskih gostilničarjev in hotelirjev je dovedlo na zborovanju v Mariboru, vršivšem se pred par dnevi, do sklepa, da se ustanovi v Laškem nova pivovarna. Včeraj se je v svrhu odprave finančnega vprašanja vršilo posebno zborovanje v Laškem.

* * *

Položaj industrije v Jugoslaviji.

Znani jugoslovanski gospodarski pisatelj Lakatoš pravi v pravkar izdanem »Gospodarskem almanahu za Jugoslavijo«: »Jugoslavija je dežela industrijskih možnosti v bodočnosti.« O tem nas pouči na zelo dober način najnovejšo četrtletno izdanje ekonomskih študijskih poročil Jugoslovanske Narodne banke. Produktijski indeks rudarstva kaže v tretjem letošnjem četrtletju dvig za 34.4 točk napram drugemu letošnjemu četrtletju in za 35.4 točk napram tretjemu lanskemu četrtletju. Gre tu v prvi vrsti za naraščanje premogovne produkcije. Delovanje železnih in jeklenih tovarn se pa od drugega na tretje četrtletje ni bistveno izpremenilo. Gozdarska industrija je zaznamovala sicer zmanjšano stavbo delovanje, a veliki eksport se je nadaljeval. Vendar pa je zadel izvoz bukovega leta na rastočo češkoslovaško, rumunsko in avstrijsko konkurenco. V hrastovih in jesenovih vrstah je ostala kupčija prav dobra, v hrastovih in bukovih prago-vih se javlja močna ruska konkurenca. Zelo veliko je povpraševanje po lesu za kurjavo. Lesne destilacije so vobče mogle izrabiti svojo polno kapaciteto prav tako tovarne celuloze, ob rastočih cenah.

Zelo neugodno se je s pričo dobrega pridelka oblikoval položaj mlinov, ki so delali v prvi vrsti za svoje magacine in so vsled poostrene konkurence delali drug drugemu zgube. — Mesna industrija je zaznamovala slabo delovanje. Tovarne olja so bile dobro zaposlene. Industrija cementa, ena najvažnejših jugoslov. industrij, kaže napram lanskemu letu padanje v domačem prometu, dočim izvoz prav ugodno poteka. Sladkorna industrija je proizvedla 14.000 vagonov in je prekosila lansko produkcijo za 25 odstotkov. Kakor smo že poročali, ji preostane po kritju domače potrebe par tisoč vagonov za eksport. Pivovarne imajo manjšo prodajo, a še zmeraj lepe dobičke. V kemični in elektrotehnični industriji zadeva jugoslovanski eksport v najnovjšem času na poostreno konkurenco. Fin-cev, Belgijev in Norvežanov. Pri kal-cium karbidu pritiska očitno na cene italijanske in francoske konkurence. Glede umetnih gnojil domača prodaja še zmeraj ni zadovoljiva, v inozemstvu se pa pozna velika mednarodna konkurenca. Usnjarska industrija je bila normalno zaposlena, steklarska industrija z 80 odstotki svoje kapacitete. Železna industrija je bila dobro zaposlena, metalurgične industrije vobče pa trpijo vsled hude inozemske konkurence.

INDEKS CEN JUGOSLOVANSKE NARODNE BANKE.

Naša Narodna banka priobča za tri mesece sledeče indeksne številke:

Vrsta	Nov. 1929	Okt. 1929	Nov. 1928
Rastlinski produkti	106.6	106.6	134.9
Živalski produkti	99.2	106.6	107.1
Mineralni produkti	88.2	84.6	83.8
Mineralni produkti	88.2	84.4	83.8
Skupni indeks	95.3	96.8	104.7

Velik padec indeksa za živalske produkte je posledica padca cen prašičev, svinjine in perelnine. Samo cene jajec so močneje narasle. Vsled dviga premogovnih cen je poskočil tudi indeks mineralnih produktov, česar nam naš zadnji seznam še ni mogel pokazati in smo tedaj omenili, da je indeks mineralnih produktov skoraj popolnoma stabilen.

Jubilej društva hišnih posestnikov.

V soboto zvečer je obhajalo Društvo hišnih posestnikov v Ljubljani 30-letni jubilej obstoja. Svečanost se je vršila v veliki dvorani hotela Union.

Predsednik društva dr. Frelj je otvoril zborovanje in pozdravil zastopnike oblasti in korporacij, predvsem zastopnike ljubljanskega župana in gg. občinske svetnike Rebe-ka, Olupa in Jegliča, nadalje predsednika Zbornice za TOI g. Ivana Jelačina ml. in zborničnega konzulenta g. Frana Žagar-ja in zastopnika gremija trgovcev g. Gregorca, zastopnike časopis-ja, ki jih prosi, da kolikor mogoče obširno poročajo o tem pomembnem slavlju hišnih posestnikov, zastopnike sosednjih bratskih organizacij, predvsem predsednika društva hišnih posestnikov v Zagrebu g. Čačkovi-ća in druge. Končno je pozdravil zastopnika nemških hišnih posestnikov g. inž. Matlyja iz Gradca in g. Holla iz Celovca ter zastopnike društev hišnih posestnikov iz Slove-nije, kakor tudi ostale udeležence in udeležence.

Po pozdravnem govoru je predlagal, da se odpošlje N. Vel. kralju udanostna brzojavka.

Predsednik Frelj je poročal potem o zgodovini ustanovitve I. društva ljubljanskih hišnih posestnikov. V glavnem je izvajal sledeče: V no-či od 14. na 15. april 1895 je strašen potres uničil večino ljubljanskih hiš ali jih vsaj občutno poškodoval ter s tem uničil milijone narodnega premoženja. Hišni posestniki so bili popolnoma obupani, ker niso vedeli, kako bi popravili, oziroma na novo zgradili svoje porušene hiše.

Prva je priskočila na pomoč država, ki je dovolila 1.700.000 gld. brezobrestnega posojila. Dala je 3.000.000 gld. 3% potresnega posojila, prostovoljni prispevki, ki so se nabirali po celi državi, so znašali 630.000 gld. Od tega so dobili ljubljanski hišni posestniki 281.000 gld.

Toda te podpore za popravo in za zgradbo hiš niso zadostovale. Prišel je novi stavbni red in novi regulacijski načrt, kar vse je zidanje znatno podražilo. Gospodarji so se uračunali v svojih proračunih in so morali iskati privatna posojila, ki jih je bilo treba redno obrestovati. Pretela je pa hišnim posestnikom še nova nevarnost. 1. januarja 1901 je bilo treba plačati prvi obrok brezobrestnega posojila, ki bi se moral vrniti državi v 15 letnih obrokih.

Hišni posestniki so uvideli, da je to mogoče doseči samo, če se ustanovi društvo hišnih posestnikov. Zbrali so se ugledni hišni posestniki dr. Gregorič, Henrich Mauer in g. Leskovic, ki so sestavili pravi-la in jih predložili aprila meseca 1899 o odobritev takratni deželni vladi. 7. julija se je vršil občni zbor, na katerem so bili izvoljeni v odbor dr. Gregorič, Drelse, Gogala, Jeglič, Rom, Petrič, Stare in dr. Tavčar.

To so bili prvi odborniki. Članari-na se je določila od 1 do 4 gld. na leto.

Društvo je štelu prvotno 285, 300 400 članov. — To število društvenih članov je ostalo do leta 1909. Takrat je prevzel predsedstvo odvetnik g. dr. M. Pirce. Začetkom vojne je dru-

štveno življenje skoro popolnoma prenehalo. Pobirala se ni članarina in tudi vse ostalo društveno delo je zastajalo.

Leta 1916., 6. decembra je bil izvoljen nov odbor pod predsedstvom g. Freliha. Za podpredsednika je bil izvoljen Dragotin Hribar in pozneje France Stare. Sreča za društvo je bila, da je imelo skozi celo 30letno dobo samo 3 predsednike, oziroma če vpoštevamo tudi kratko dobo par mesecev predsedovanja pokojnega dr. Tavčarja.

G. dr. Gregorič je sestavil statistiko o dolgovih v Ljubljani, kar je bilo ogromno delo. Izračunal je, da je v Ljubljani vknjiženega 7.000.000 gld. privatnega dolga in okrog 10.000.000 gld. javnega dolga. Dohodki hiš so znašali 1.500.000 gld., stroški za vzdrževanje in drugo pa 900.000 gld. tako, da je ostalo za obrestovanje dolga 600.000 gld. Umevno je bilo, da pri teh razmerah ne bo mogoče plačevati 3% obresti potresnega posojila.

Ko se je inkorporirala Ljubljani Spodnja Šiška, je društvo izdalo spomenico glede novih bremen, ki bodo nastala s to inkorporacijo, zlasti če bo cestni zakon izvršen tako, kot je bil projektiran, zaradi česar bi morala mestna občina ljubljanska ogromno povišati svoje doklade.

Pri tej priliki naj omenim, je rekel g. Frelih, da je leta 1907 znašal v Ljubljani direktni davek 1.539.000 K. v vsej ostali Sloveniji pa 2.499.000 K. Hišnega davka je plačala Ljubljana 904.000, vsa ostala Kranjska pa samo 291.000 K. Zato so hišni posestniki opravičeno delali na to, da se preveč ne obremenijo. Ljubljanski občinski svet je ponovno zvišal občinske doklade in sicer od 15 na 20%, in potem od 20 na 25%. Društvo hišnih posestnikov je posredovalo, da se občinske doklade niso povišale več kot na 35%, na kateri višini so še danes.

Prišel je drugi potres — svetovna vojna, ko so hišni posestniki izgubili pravico povišati najemnino. Po vojni je pa prišel na hišne posestnike tretji potres v obliki raznih naredb in zakonov. Prvi tak zakon je izšel že v Avstriji leta 1917. Po tem zakonu se ni smelo odpovedati stanovanju in ne povišati najemnine. Potem so izšle razne navedbe in razni zakoni glede hišnih posestnikov, ki so hišne lastnike spravili v naravnost obupen položaj.

Proti tem zakonom in naredbam smo se borili z vsemi močmi in razpoložljivimi sredstvi, toda kljub vsemu trudu in naporom nismo mogli dolgo doseči nikakega uspeha. Šele leta 1922 smo dosegli toliko, da smo smeli najemnino nekoliko povišati. Potem se je položaj hišnih posestnikov boljšal od leta do leta, tako da danes po dolgih 12 letih lahko rečemo, da smo skoro prosti.

Polno dela smo imeli z raznimi davčnimi zadevami. Pred vojno je znašal hišni davek približno 40%. V stari Avstriji se nam ni posrečilo, da bi bili ta davek znižali. Tudi v novi državi se davki niso znižali, temveč še povišali. Tako smo v Ljubljani leta 1925. plačali 65-5% samo državnega davka z dokladami, z občinskimi dokladami, vodarino in gostaščino pa skupno 85%. To je tudi eden razlogov, zakaj so hiše prehajale iz rok v roke.

Društvo je zopet interveniralo in se mu je posrečilo doseči za Ljubljano izjemno stanje, tako da smo leta 1926 plačali v Ljubljani samo 38% državnega davka.

Nato prebere predsednik Frelih došle brzojavne pozdrave in čestitke, nakar dobi besedo zastopnik društva hišnih in zeml. posestnikov iz Nemške Avstrije inž. Mally in Gradca, ki toplo pozdravi zborovalce in želi njihovem delu najboljših uspehov.

Zastopnik društva hišnih posestnikov iz Celovca g. Holl pojasnjuje v daljšem govoru razmere hišnih posestnikov v Nemški Avstriji. Čestita hišnim posestnikom iz Jugoslavije, ki so dosegli že tako lepe uspehe, med tem ko so razmere v Nemški Avstriji za hišne posestnike skrajno neugodne.

Nato govori predsednik glavnega

Potrebujemo denar!

A dobiti ga? Kajti, obdržati odjemalca in dobiti redno svoj denar, ni lahko, a je predpogoj za uspešno delovanje v obratu.

Pri nas je vkoreninjena navada, da opominjamo vse »po enem kopitu« in smo mnjenja, da so vsi dolžniki enaki po značaju, zato pošiljamo vsem enake opomine - tiskovine in v tretjem opominu grozimo že z odvzetnikom.

Ali pa sploh poznamo svoje odjemalce, so nam znane njih navade in »muhe«, njih okolščine in položaj? Odgovor je enostaven: Saj tega niti treba ni, plačati mora tako ali tako! Trgovci oziroma podjetniki, ki ravna tako, pač ne pozna ljudi; predstavlja naj si svojega dolžnika: on prejme opomin, ki je tiskan morda v tisoče izvodih, za vse enako. Samo pogled zadostuje in dolžnik vidi tiskovino, to že zadostuje, da roma papir v koš, poleg tega ga pa še ozlovolji, ko opazi, da je to opomin na dolžni znesek, ki bi ga morda rad poravnal, a ne more. Sedaj si pa zamislite dolžnika, ki prejme individualno pisano pismo-opomin, pisano samo zanj na pisalnem stroju, a ne tiskano, n. pr. približno tako-le: »Ste li že kdaj pomislili kake prednosti Vam dajejo naši plačilni pogoji? 2½% skonto, ki ga dovolimo pri roku 30 dni, plačilnih tednih 10 dni, odgovarja letnim 45%! — Če nam Vi poravnate naš račun pred 9. t. m., ne plačate Din 260-40, ampak samo Din 253-90. Ali se nečete poslužiti te ugodnosti? Itd.«

Bodite prepričani, da ravnokar navedeno pismo bolj učinkuje kot pa: »Pri pregledovanju naših knjig smo opazili, da nam dolgujete še... itd.« In takih pisem dobivajo trgovci — nič koliko! Saj mora že vsak trgovec olopeti za taka pisma, ki jih zna že na pamet, njegov sosed dobi popolnoma enakega, itd. Ljudje so različni: nekoga bi tako pismo užalilo, a drugi bi se sploh ne zmenil zanj. Pomnite: opomin ne sme prejemnika nikdar ozlovoljiti, nasprotno, pripraviti ga mora v dobro voljo. S tem pa še ni rečeno, da mora biti vsako pismo za vsakega posebe pisano na stroj; danes imamo razumnoževalne stroje, ki tak fino delajo, da ne moremo ločiti tako razmnoženega lista s pisavo pisalnega stroja od originala. Poleg tega pa nam je omogočeno, da svoje dolžnike razdelimo v tipe in tem primerno zasnujemo naše opomine. Take odjemalce, ki ob zapadlosti ne poravnajo dolžnih zneskov, bi razdelili nekako tako:

1. odjemalci, ki iz površnosti in malomarnosti ali pa radi nepreglednosti in zastarelih metod račune enostavno prezrejo;
2. odjemalci, ki radi malenkostnih zneskov računov ne poravnajo;
3. odjemalci, ki prezrejo zapadlost in upajo tako odložiti poravnanje računa, ker jim je ugodnejše delati z denarjem upnika kot pa z banko;
4. odjemalci, ki so samo slučajno

saveza hišnih posestnikov Jugoslavije g. Čačković iz Zagreba, ki čestita društvu k njegovi 30letnici in se spominja ogromnega dela, ki ga je društvo izvršilo tekom 30letnega obstoja.

Predsednik Zbornice za TOI g. Jelačin čestita z iskrenimi in toplimi besedami društvu v imenu zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Zogotavlja, da bo zbornica in nadalje radevolje podpirala društvo hišnih posestnikov v njegovih prizadevanjih.

Nadalje pozdravita društvo g. Rebek v imenu ljubljanskega župana dr. Puca, ki se radi nujnih uradnih opravkov ni mogel udeležiti slavnostnega zborovanja in g. Gregorič v imenu trgovskega gremija.

Predsednik Frelih izroči po daljšem nagovoru diplomu častnemu članu g. Čačkoviću, za kar se ta v prišrčnih besedah zahvali.

Predsednik Frelih je nato zaključil zborovanje, nakar se je vršil animiran družabni sestanek s sodelovanjem godbe dravske divizije

zamudniki, sicer pa točno plačujejo, a to samo, če je zapadlost računov njih dobaviteljev v glavni sezoni odjemalčeve kupčije; če pa to ni slučaj, pa pustite čakati svojega dobavitelja;

5. odjemalci, ki so stalni zamudniki;

6. odjemalci, ki so v kaki slučajni zadregi, n. pr. radi krajevnih ali pa splošnih gospodarskih vzrokov, kot n. pr. radi štrajka, slabe žetve, splošne krize itd. in

7. odjemalci, ki prihajajo v plačilne težkoče, ali ki so že dejansko plačila nezmožni, in končno

8. odjemalci z goljufivimi nameni.

Zgodi se pa tudi, da kakega odjemalca ne moremo uvrstiti niti v to, niti v naslednjo skupino, tedaj je treba pač malo premisleka. Vedno pa si pri sestavi opomina predočujmo našega dolžnika, predstavljajmo si, kak utis bi napravil nanj naš opomin in sicer, da je individualno — vsaj po možnosti ali pa po prej navedeni »tipizaciji« dolžnikov — pisan.

Poleg ravnokar navedenega se pa poslužimo v pislih-opominih tudi drugih okoliščin, ki nam bodo pripomogle do večjega uspeha, n. pr. namigavanje na pogodbene obveze in dolžnosti, na čut časti, a paziti moramo pri tem na moralno presegajoči ton, vzbujamo čut pravice in sklicujemo se na interese, na dober glas njegovega podjetja. So tudi trgovci, ki sami vzgajajo svoje odjemalce k netočnosti plačevanja zapadlih računov, in sicer s tem, da spregledajo odjemalcem zapadlost, pri čemur si slednji misli: moj dobavitelj niti ne zapazi moje netočnosti ali pa ne potrebuje denarja tako nujno kot jaz. To pač poskuša odjemalec čim česče ponavljati in če ga pravočasno ne odvadimo takega zavlačevanja, je isto kot, če bi mu pisali: Vas zapadli račun tokrat ni bil točno poravnat, kar nič ne stori. Samo plačajte, kot Vam ugodno. To velja za trgovce, dočim moramo biti pri zasebnikih previdnejši.

Pismo zasebniku-dolžniku mora biti najskrbnejše sestavljeno, da ga ne razžalimo, kajti vzroki netočnosti pri zasebnikih so povsem drugi kot pri trgovcih in to so: pogodbeni obveza je pri računu na zasebnika manj očitna in prodajni pogoji so prožnejši. Vpliv konkurence je močan, zasebniki nimajo tako točne evidence v računih kot trgovci in končno zasebniki ne sestavljajo svojega proračuna tako preračunano kot podjetniki, poleg tega so pa veliko občutljivejši za opomine kot trgovci, kar da običajno povod za prehod h konkurenci. Upoštevajmo, kdaj so zasebniki v stanju plačati svoje dolge.

Rok za opominjevanje v pravem trenutku je pač najvažnejši. Kot pripomoček za evidenco naših opominov nam služi kartoteka, na kateri zabeležimo »posebnosti« odjemalca in čas opomina. Gotovo je, da ne bomo takrat opominjali, ko je odjemalec brez denarnih sredstev in to je običajno začetkom in koncem meseca, najprikladnejši čas je torej sreda meseca. Poleg tega je pa še mnogo drugih trenutkov, ki jih moramo upoštevati, na katere se moramo opirati in pravilno uporabljati. In želite te vedeti?...

Obdržali boste svoje odjemalce in redno prejemali denar, če jih opominjate, kot Vam nasvetuje Schirmer v svoji knjigi »Mahnbriefe, die Geld bringen«. Knjiga, ki jo ima v zalogi Bamberg & Kleinmayer v Ljubljani, ima prilično 350 vzorcev za uspešne opomine in v njej najdemo vse mogoče slučaje, kako pridemo najhitreje do denarja.

S. V.

TRETI JELEZNIŠKI MOST ČEZ DRINO.

Odbor stavbnega ministrstva je prevzel te dni novi cestni most čez Drino pri Zvorniku. Železna konstrukcija tehtala 95.000 kg in jo je dobavila Nemčija na reparacijski račun. Skupni stroški znašajo 13.500.000 Din. Z novim mostom je ustvarjena najkrajša zveza med Beogradom in Sarajevom preko Vahjeva, Loznice, Zvornika in Vlasolice.

Po svetu

Glede trgovske pogodbe med Jugoslavijo in Francijo je predlagala francoska vlada nekaj sprememb. Naša vlada je na to pristala in se bodo vršila nova pogajanja. Sedanja trgovska pogodba je iz leta 1928.

Najdišča kromove rude so odkrili pri Kraljevu v Srbiji. Pristojna rudarska direkcija je odposlala funkcionarja, da najdišča natančno preišče.

Rudarska družba Treпча (angleški kapital) v Srbiji je svoj obrat nadalje razširila in je začela izkoriščati svinčena najdišča pri Radovištu.

Društvo za produkcijo koksa v Jugoslaviji hoče ustanoviti vrsto zasebnih jugoslovanskih rudarskih podjetij in je namenila za to 10 milijonov dinarjev osnovne glavnice. Takšnega podjetja v Jugoslaviji še nimamo.

Za raziskovanje kvalitete in sestave v Jugoslaviji se nahajajočih rudnin so osnovali v državnem zavodu za pospeševanje industrije in obrti poseben urad. Poslani vzorci morajo tehtati po 50 kg.

V zadevi trgovske pogodbe med Jugoslavijo in Holandsko so zbrali v trgovskem ministrstvu material v svrhu revizije še danes obstoječe srbsko-holandske trgovske pogodbe. Do konca tekočega meseca naj bo sestavljena jugoslovanska delegacija.

Gornji odsek donavskega brega pri Apalinu v dolžini 1040 m je popolnoma izgrajen in bo držal 20 do 25 let. Sedaj se bo izpolnila glavna želja občine Apalin, izgradba sektorja pri Apalinu samem, 800 m dolgega. Gradbeno ministrstvo je dovolilo pravkar 1.300.000 dinarjev za ta dela.

V Mariboru bodo osnovali v bližnjem času banko gozdarsko šolo, kakor je bilo to izraženo v želji jugoslovanskega gospodarskega kongresa v Mariboru 8. septembra t. l. Maribor so si izbrali zato, ker je tam Pohorje in središče lesne industrije.

Prvo mlekarsko zadrugo v Južni Srbiji so ustanovili v Dušanovcu pri Skoplju. Ustanovili so jo kolonisti.

Združene papirnice v Vevčah itd. bodo omejile produkcijo rolačijskega papirja z Novim letom od 4 strojev na 3; prizadetih bo okoli 100 delavcev. Kot vzrok navajajo nezadostno domačo prodajo in nizke svetovnotržne cene, vsled česar se izvoz ne izplača.

Svicarske koze bo nakupovala zadruga, ustanovljena v Beogradu.

Na progi Kragujevac—Kraljevo, ki je del nove Jadranske železnice, bo promet odprt najkasneje 20. t. m.

Upravi svet jugoslovanske Narodne banke je imel 9. t. m. sejo, ki se je pečala s tekočimi zadevami, med drugim tudi s kreditnimi dovolitvami.

Za izvoz ječmena, rži, pšenice in koruze preko raznih poslaj, med katerimi so tudi Dravograd—Meža, St. Ilj, Jesenice in Rakek, je dovolila generalna direkcija državnih železnic eksportno-vozne olajšave.

PLENARNA SEJA ZBORNICE ZA TOI.

Javna plenarna seja Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani se vrši v sredo, dne 18. decembra ob 2. uri popoldan v zbornišni dvorani z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo predsedstva.
2. Poročilo za leto 1930.
3. Poročilo o predlogih za revizijo zakona o taksah in o predlogih za ureditev samoupravnih financ.
4. Poročilo o pripravih za carinsko tarifo.
5. Poročilo o reviziji socialno-političnih zakonov.
6. Poročilo o načrtu zakona o gradbah, o elektrifikaciji in razlastitvi nepremičnin.
7. Tajna seja.

* * *

Uradni dan Zbornice za TOI v Mariboru se radi plenarne seje preloži od srede, dne 18. t. m. na četrtek, dne 19. t. m.

Iv. Ru.:

Nemško-angleški gospodarski boj.

V zadnjih štirinajstih dneh so me obiskali trije ravnatelji različnih strojnih tovarn iz Nemčije in vsi trije so mi enodušno zatrjevali med ostalim poslovnim razgovorom, da je nemški trgovski in industrijski svet prevzel vse zadatke pruskega predvojne militarizma. Tako mi je pripovedoval ugleden ljubljanski trgovec. Ta razgovor me je spomnil novemberskih člankov znanega madžarofila lorda Rothermere-a v njegovem »Daily Mail«, kojih vsebina bo čitatelje »Trgovskega lista« baš z ozirom na znatno živahnost nemške trgovine pri nas v poslednjih mesecih gotovo zanimala. Rothermere je podvzel pred kratkim štirinajstredno avtomobilsko vožnjo po Nemčiji, z namenom, da na licu mesta prouči in spozna pogoje gospodarske prilike Nemčije. Pri tej priliki bi bilo omeniti, da je bil avtor tako pred vojno, kakor tudi med vojno skrajno neprijazno razpoložen tako napram nemškemu cesarstvu, kot pozneje napram novi nemški republiki.

Že v samem začetku svojih člankov pisatelj konstatira, da je sodobna Nemčija povsem miroljubna dežela »it does mean peace« in sicer iz enostavnega razloga, ker je vojno izgubila. Kljub temu pa je njen cilj ostal popolnoma neizpremenjen. Nemci so hoteli l. 1914 z orožjem podjarmiti Evropo takrat, danes pa skušajo isto doseči z zmago njihove industrije in so (Angliji) seveda v prvi vrsti) sedaj nevarnejši, kot takrat. Dobre vojaške vrline Nemcev: samolastna disciplina, potrpežljivost, vztrajnost, temeljitost in trezen pogled v bodočnost, se danes izbornov uporablja v industrijske in gospodarske zavojevalne svrhe. Noben narod ne bi mogel tako hitro preobraziti svojih sposobnosti, kot so to storili Nemci, kajti noben narod ni tako podvržen sugestiji mase, kot je ravno nemški narod. Ta tevtonski temperament pogreša individualnosti, ves narod je prepojen s kolektivizmom. Nemci so v resnici lahko srečni, da so so pri njih celo nestvori organizirani. V prejšnjih časih je bil vsak Nemec moškega spola, če se je le mogel kretati — vojak. Vsak za vojaško službo nesposoben se je smatral, da je družabno manj vreden. Vse to je danes izginilo z nemške pozornice, kot da bi teh stvari Nemci sploh nikdar ne poznali. Ne vojaški blesk, pač pa poslovni uspehi odlikujejo danes nemški narod. Razne ekscelence so izginile, edinstveni titel, ki v Nemčiji danes nekaj pomeni, je — generalni ravnatelj. Nove smernice nacionalne nemške delavnosti zavzemajo nova polja. Fronta napram dednemu sovražniku Francije je strta in na njeno mesto je stopila medsebojna gospodarska interesna skupnost (kemisti, kovinski in kalijevi trusti).

Francija, tako nadaljuje Rothermere, vzdržuje danes pri 41 milijonih prebivalstva 413.000 mož stalne vojske in poleg tega še 170.000 kolonijalnih čet. Nemci posmatrajo ta visok stalež francoskih bojnih sil z nekim prikritim zadovoljstvom, ker predstavlja ta stalež ogromno breme francoskih financ. Nemčija ne bi vzdrževala take vojaške sile, če tudi bi ji to mirovni pogoji dovoljevali in to ravno zbog budžetskega ravnovesja. Če bi Nemčija v letu 1914 krenila na to pot, tako meni Rothermere, bi njena industrija danes obvladovala vsa svetovna tržišča. Sodobna Nemčija je spoznala, da so jo petdesetletne vojaške spremene dovedle do popolnega razsula, ni čuda, da je sedaj ta kri-va pota zapustila in je narod uvidel, da je miroljubnost najsijajnejše sredstvo za ustvaritev velesile. Ko so Nemci z energično gesto stabilizirali marko, je vstala Nemčija pomlajena in sveža, njena industrija se je z mrzlično naglico razvijala in angleško konkurenco na svetovnem trgu povsem izpodbila. Noben narod v Evropi, tako kliče Rothermere, ni tako sposoben, da doseže višek kulminacije industrijskega razvoja, kakor je to

republikanska Nemčija. Samo nova vojna bi mogla ta gigantski razvoj za-držati, vsaka napadalna vojna pa bi s strani Nemčije pomenila njen samomor. Vsako leto evropskega miru pri- naša Nemčiji novih bogastev in novih gospodarskih krepčil. Vse predpogo- je uživa ta dežela: centralno geograf- sko lego, neizčrpna naravna bogastva in 65 milijonov pridnega in visoko in- teligentnega prebivalstva. Če je Nem- čija tako stanje dosegla v 11 letih po- končani vojni, tedaj lahko skalkuli- ramo, kako orjaška bo njena premoč v polovici tekočega stoletja, ko bo nemški narod prilično dosegel 100 milijonov prebivalstva in razpolagal z najboljšo industrijsko organizacijo lostran oceana.

Lord Rothermere naglašja nadalje, da je on pred vojno stalno opozarjal angleško javnost in angleške politike na nemški militarizem, ki je ogrožal Evropo in da danes z istim ognjem in istim uverjenjem zanika možnost ka- ke bedaste nemške militaristične ak- cije. Kljub temu pa vidi on v Nemčiji izredno nevarnega nasprotnika in to ne več v orožju, pač pa v boju za po- polno obvladovanje mednarodnih tr- žišč. Sedaj, ko je nemška politika ovi- ta z mirovno palmovo vejico, pričinja- jo šele pravi borbeni dnevi britanske zunanje trgovine. Nevarnost monar- histične restavracije je v Nemčiji povsem iluzorna. Nasprotniki stalno naraščajočih socialističnih strank v Nemčiji ne zasledujejo več monarhi- stičnih teženj, pa se oklepajo oligar- hije (Hugenberg, Lundendorf, Hitler). V tej zvezi predlaga ono že iz dnev- nega časopisja znano ponudbo vniti- ve Nemčiji nekaterih kolonijalnih delov Toga in Kameruna in to ne iz vidikov britanske velikodušnosti, pač pa za pomirjenje nacionalno prena- petih duhov v nemški republiki. Ti kolonijalni predeli predstavljajo za Anglijo znatna pasiva, ker se nahaja itak vsa trgovina v nemških rokah.

Nemški narod je narod podjetnikov in delavcev, ki je celokupno usmer- jen po izključni industrijski nadvladi v Evropi. V vsakem Nemcu se zrcali občutek oblegovanja, oni ne delajo samo radi dobičkaželjnosti, pač pa zato, da svoj narod zopet gospodarsko dvignejo in ga privedejo k blagosta- nju. V tem tiči tudi najvišja moralna dobrina nemškega naroda. Sodobna Nemčija je varčna in uporablja vse svoje presežke v nove investicije obratov, ki niso še nikdar donasili takih donosov, kot sedaj. Posledica tega je, da nudi Nemčija danes pre- novljeno lice novih in modernih to- varn s prvovrstno opremo najmoder- nejše tehnike in organizacije; pose- duje nadalje ogromne dolžine želez- niških prog in kanalov, ogromen kompleks aerovozov, neprimerne ko- ličine energij, krasna mesta, z ličnimi in udobnimi malimi stanovanjskimi hišami; je pa to dežela, kjer od zgo- dnjih jutranjih ur do poznega večera in pogostokrat tudi v nedeljo in praz- nih intenzivno dela, ne da bi kdo zato godrnjal in stavkal. Tak narod, pravi Rothermere, lahko mirno zre bodoč- nosti nasproti, kajti vse prestano po- manjkanje v preteklosti bo sigurno sijajno poplačano v prihodnosti. Po- polen polom marke je osvobodil pod- jetnike in državo vseh obveznosti ter jima osigural na ta način možnosti neizmerne porastka.

K zaključku rezultira lord Rothermere splošne utise svojega kratkega študijskega potovanja po Nemčiji ter konstatira ogromno nevarnost nem- škega industrijskega porasta, ko že danes skrajno ogroža angleško indu- strijo. Pred vojno se je v Angliji nem- ško oboroževanje visoko podcenjeva- lo; bati se je, dostavlja Rothermere, da bo nemški industrijski razmah An- gliji nevarnejši, kot je to bil nemški militaristični napad leta 1914.

Taka so izvajanja angleškega mili- jonarja, ki v celoti povsem odgovar- jajo dejanskemu stanju. Čeravno je ta mož sestavljal svoj ekspozé s tipič- no individualno britanskega stališča, so te njegove konstatacije poučne tu- di za nas. Važno pa je za nas še eno dejstvo, ki ga je Anglež izpustil iz vi- dika, ki pa je za naše narodno gospo- darstvo izredne važnosti, to je vpra-

TO JE PA Vendar MALO PREVEČ!

Savez O. R. »Sekcija Tekstilnih majstora, Beograd«, Poenkareova 13, pošilja raznim našim podjetjem svo- ja poročila o gibanju na delovnem tr- gu. Dobili smo slučajno v roke poro- čilo za november 1929, pa se mora- mo v resnici čuditi, da se upa uprava te ustanove objavljati svoja poročila v žargonu, ki mora v resnici žaliti vsa- kega človeka, kateri to čita. Navajeni smo sicer na dopise s čudnimi spake- dravščinami, toda o pozivih in poro- čilih organizacij, ki na tak način sra- motijo domač jezik, ne moremo mol- čati. Prva dva odstavka poročila se glasita dobesedno:

»Tokom ovog meseca uposleno: 2 obermajstora; 5 vebermajstora; 4 šlihtera; 2 krempelmajstora; 2 veber- šlosera; 1 hemičara i raznih stručnjaka za industriju trikotaže i čarapa i 28 radnika profesionista.

Ostalo bez nameštenja sa novo pri- javljenim za mesec december: 2 tek- stilna hemičara; 3 šlihtera; 5 ober- majstora; 22 vebermajstora; 8 monte- ra i tehničara; 4 štrikmajstora; 2 špinmajstora; 6 manipulanata; 3 kon- fektionara; 2 cušnjadera; 1 delovodja i više tekstilnih radnika, profесси- sta.

Organizacija, ki ima namen, kakor sama pravi, da štiti domačo delovno moč, naj bi se predvsem sama na- učila, kako se ta delovna moč naziva v prostem domačem jeziku. Tudi štam- piljka te zveze je dvojezična (srbska in nemška). Čemu to, ne vemo! Sma- tramo, da malo več narodnega pono- sa tudi Savezu O. R. ne bi škodovalo!

Ljubljanska borza

Tečaj 16. decembra 1929.	Povpre- ševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold. . .	—	22.755
Berlin 1 M	13.4875	13.5175
Bruselj 1 belga	—	7.8926
Budimpešta 1 pengő . .	—	9.8822
Curij 100 fr.	1094.40	1097.40
Dunaj 1 šiling	7.9208	7.9503
London 1 funt	—	275.18
Newyork 1 dolar	56.16	56.36
Pariz 100 fr.	—	222.06
Praga 100 kron	167.	167.80
Trst 100 lir	—	295.18

ZNIŽANJE AMERISKEGA DOHODNIN- SKEGA DAVKA.

Ameriški senat je sprejel s 60 glasovi proti 15 zakonski načrt, da se zniža dohodninski davek za 1 odstotek. To znižanje pomeni vsoto 160 milijonov do- larjev na leto. S sprejetjem v senatu je postal zakon pravomočen. Tako zniža- nje se dogaja v Zedinjenih državah skoraj vsako leto.

šanje vnovčenja naših agrarnih pro- duktov. Nemčija s svojo ekspanziv- nostjo ogroža industrijske države, obenem pa zapira pot agrarnim pro- duktom. Z vsi silo in včasih tudi pro- ti vsem ekonomskim principom se Nemčija emancipira od dovoza agrar- nih produktov, bodisi z notranjo ko- lonizacijo, bodisi z zaščitnimi carina- mi. V tem industrijskem boju, ki ga Rothermere napoveduje, pa bodi na- ša naloga, da bomo industrijske pro- izvode uvažali le iz onih dežel, ki bodo odprta pod našim produktom. Za to pa so potrebne vse one kolektivne si- le naroda, ki jih boječi Anglež pri Nemcih tako brezhibno karaktirizira. Tudi mi bomo morali ustvariti arma- do podjetnikov in trgovcev, tako iz- voznikov, kakor importerjev, ki bodo z roko v roki postavili fronto vsem onim, ki nam pretijo z gospodarsko invazijo, obenem nam pa odrekajo ekzistenčne možnosti. Generalni štab te naše armade je vpostavljen v — zavodu za pospeševanje naše zunanje trgovine —. Spretnost vodstva in ko- lektivna gospodarska zavest mase, bosta odločevali v tem gospodarskem boju. Če bodo vsi naši trgovci in z njim ves naš narod temu — Drang nach Süden und Osten —, pa naj pri- haja iz katerekoli strani, postavili samozavesten afričt z energičnim — milo za drago — lahko z mirno vest- jo in trdnim zaupanjem v zmago gle- damo bodočnosti v oči.

Dr. Juri Štampihar:

Meddržavna civilna pravna pomoč kraljevine Jugosla- vije.

(Konec.)

Italija. — Pogodba o nastanjanju in konzularni službi 21. avgusta 1924, Sl. Nov. 1928, št. 266-LXXXVII-A, ima v čl. 4 materielno, v čl. 22 sodstveno kolizijsko normo. Postopanje je nazna- čeno v čl. 21, 23 in sledečih. Vodstvo zapuščinske uprave pristoji začasno krajevni oblasti ob sodelovanju kon- zula. Po zavarovanju zahtevkov doma- činov in krajevnih prebivalcev se zapu- ščina izroči, če ni ugovorov drugih upravičencev oz. konzula, upravičencu, sicer pa konzulu. Konzul pozivlje za- puščinske upnike (da se prijaviijo kra- jevni oblasti?); ako se pokaže preobre- menjenost zapuščine, jo mora konzul vrniti krajevni oblasti. Sicer pa nada- ljuje upravo in »likvidacijo«; ako se pri tem pojavijo »težave« od strani konzu- lovih nerojakov, jih predloži konzul kra- jevni oblasti v odločbo. To odločbo mo- ra konzul upoštevati, ako ni vložil »po- sebno žalbo« (kož zastopnik odsotnih, nesposobnih itd. rojakov?).

Francija. — Po srbsko-francoski po- godbi o prijateljstvu, trgovini in plo- vidbi 18. januarja 1883 p. d., Zbornik 39, str. 151, čl. 8 razpravljajo premično za- puščino domovinske oblasti po domo- vinskem zakonu (v nasprotju s srbsko notranjo zakonodajo, Lapajne l. c. str. 228). Ta določba je spremenjena s čl. 20 do 22 konzularne in nastanjalne po- godbe 30. januarja 1929, Sl. Nov. 1929, št. 112-XLVII. Po teh določbah more konzul samo, če so udeleženci neznani ali odsotni, zahtevati od krajevnih obla- sti, da postavi »administratorske ali sta- raoca nasledja«; malotne zapuščine, v Franciji do 2500 frankov, v SHS do 500 zlatih Din, se na predlog izroče konzulu, ki izvrši likvidacijo in odpremi zapuščino v domovino, potem ko »re- gulirše pasivu i plačanje taksa«.

Belgija. — Srbsko-belgijska konzul- larna pogodba 5./17. januarja 1885, Zbornik 41, str. 169, določa v čl. 12, da sodeluje konzul s krajevno oblastjo, če so nasledniki nesposobni ali nezna- ni ali če ni izvršitelja oporoke in da more podvelji »vse mogoče korake«, da zavaruje naslednike, razen če se po- javi (tak?) spor, ki se mora razpraviti pred krajevno oblastjo. Glasom čl. 8 srbsko-belgijske trg. pogodbe 5./17. ja- nuarja 1885, Zbornik 41, str. 155, bi bile premične zapuščine izročiti, ker je re- čeno, da razpravljajo premične zapu- ščine domovinske oblasti po domovin- skih zakonih; pridržek čl. 12 konzularne pogodbe glede sporov se more torej nanašati le na spore, ki zadevajo ne- premično zapuščino.

Belgijsko-luksemburška gospodarska unija. Čl. 28 trg. in plovb. pogodbe 16. decembra 1926, Sl. Nov. 1928, št. 44-XI, upravičuje k »vsem korakom, ki so za očuvanje interesov naslednikov potreb- ni« v soglasju s krajevnimi oblastmi, iz- vzemši ako se pojavijo ugovori (contes- tations), ki bi se morali razpraviti pred pristojnimi krajevnimi sodišči. — Na- dalje pa je izrecno predvideno, da se vse pravice, olajšave, predprave in prostosti, katere je ali bo katere izmed pogodnic dovolila kakik tretji državi, ta- koj brezpogojno razširijo na konzular- ne predstavnike druge pogodnice in si- cer v vseh zadevah, ki se tičejo »uprave z imovino umrlih oseb«.

Grčija. — Glasom čl. 21 trgovske po- godbe 2. novembra 1927, Sl. Nov. 1928, št. 254-LXXXIV-A uživajo konzuli iste pravice, izjeme in isto pristojnost, kot je ali bo priznana konzulom katere tret- je države; vse to pod pogojem medse- bojnega enakega postopanja. — Tudi v tej pogodbi je torej klavzula največje pogodnice širše in določeneje formulira- na kot običajno in utedne razorožiti po- misleke, ki se v praksi uveljavljajo.

Anglija. — Glasom čl. 24 trg. in plovb. pogodbe 12. maja 1927, Sl. Nov. št. 46- XII, prevzame konzul v slučaju, da v kraju smrti ni niti rodbine niti po domo- vinskem zakonu izkazanega zastopnika, zapuščino po izvršitvi »potrebnih for- malnosti« v hrambi in upravo s pridrž- kom predpisov krajevnih zakonov. — Glede vsega, kar se tiče uprave zapu-

ščin, se vsaka pravica, predprava ali oprošilec, ki jih je ena pogodnica ali jih bo priznala kakoli tretji državi, prizna tudi konzularnim činovnikom druge pogodnice.

Albanija. — Pogodba o nastanjanju in o konzularni službi 22. junija 1926, Sl. Nov. 1929, št. 117-L, čl. 21 do 22: konzul sodeluje s krajevno oblastjo pri ugotavljanju zapuščine in jo prevzame v svojo upravo; dražbe vrši s posredovanjem krajevne oblasti; likvidacije ne more izvršiti, ako niso zavarovane pravice domačinov in krajevnih prebivalcev; preobremenjena zapuščina se vrne krajevnemu stečajnemu oblastvu.

USA. Glasom čl. 11 srbsko-ameriške konzularne pogodbe 2./14. oktobra 1881, Zbornik 38, str. 107, imajo konzulati samo pravico zastopanja odsotnih ali nesposobnih upravičencev, dokler slednji sami ne imenujejo zastopnika ozir. niso zastopani »kako treba«. Amerikanci razpravljajo v Ameriki se nahajajoče premične in nepremične zapuščine po svojem zakonu in po svojih oblastev. Čisti realizat pošiljajo po lom konzulatov upravičencem, ki so poklicani po ameriškem zakonu. Ker se konzulati za izročitev realizata poslužujejo posredovanja sodišč, namesto izseljeniškega komisarija, pošte ali banke, so nekatera sodišča odpravila zapuščinsko razpravo po svojem zakonu. Stal sedmorice, oddelek A, je v odločbi 22. novembra 1928, št. 5293, izrekel, da v takih slučajih ni zapuščinske razprave v namembnem kraju (toda prim. odločbo stola sedmorice, oddelek A, 18. aprila 1923, št. 2142).

Nemčija. — Med Srbijo in Nemčijo je bila sklenjena konzularna pogodba 6. januarja 1883 p. n., v kateri je bila točno urejena materialna kolizijska norma (po nacionalnem načelu) in procesualna kol. norma. Ta pogodba ne velja več; vsaj objavljeno ni bilo, da se v smislu čl. 289 vers. miru vzdržuje v veljavi. Z ozirom na predpise notranje zakonodaje (čl. 25, 27 uvodnega zakona k nemškemu s. z. št. 21 do 23 avst. zap. pat.) bi se morale premične zapuščine izročati, vendar nemške oblasti ne smatrajo vzajemnosti podanim. Čl. 29 trgovske pogodbe 6. oktobra 1927, Sl. Nov. 1928, št. 288-LXXX, ima klavzulo največje ugodnosti za konzule, ki pa, kot zgoraj rečeno, v praksi ne zadostuje za kako pristojnost konzulov, ki bi šla preko golega zastopanja odsotnih, nesposobnih itd. rojakov.

CSR. — Po čl. 19 do 24 čl. p. p. pogodbe pristoji začasno vodstvo zapuščinske razprave krajevnim oblastem, dalje v določenem obsegu odločba in zavarovanje zahtevkov domačinov in krajevnih prebivalcev; predvidena je prorogacija krajevne oblasti za celotno izvedbo zap. postopanja; sicer se pa izroči zapuščina konzulom radi odprave v domovino.

Bolgarija. — Pogodbenih določb ni, celo p. p. pogodba nima (pač v skladu s srbsko zakonodajo) nikakih predpisov.

Poljska. — Določbe čl. 27, 29 do 33 so delane po vzorcu konzularnih pogodb: posest in uprava zapuščine

preide na konzula takoj, pristojnost krajevnih oblasti je omejena, prorogacija ni predvidena.

Avstrija. — P. p. pogodba določa v čl. 22 do 29 slično kot čl. p. p. pogodba.

Glede zapuščin mornarjev je priznan konzularni zapuščinski delokrog ne samo po mednarodnem običaju, temveč tudi po notranji zakonodaji (čl. III, § 11 editto politico di navigazione).

Golo klavzulo najvišje ugodnosti glede konzulov vsebujejo sledeče pogodbe:

nastanjevalna in konzularna pogodba med Srbijo in Švico 4./12. februarja 1888, Zbornik 43, str. 197, čl. 6;

trgovinska in konzularna pogodba Srbije z Nizozemsko 5./10. oktobra 1881, Zbornik 37, str. 87;

trgovinska in plovbena pogodba z Japonsko 16. novembra 1923, Sl. Nov., št. 82-XVI, čl. 4.

Meddržavne stečajnine (Lapajne, l. c. str. 249). Krajevna oblast postopa vedno le na zaprosilo; uradoma se ne more nikogar staviti v stečaj radi stečaja v drugi državi. V ostalem so pa določbe § 67 avstrijskega stečajnega reda (v bistvu isto tudi § 66 načrta stečajnega zakona SHS) prav pomembne. Dan, ko dojde zaprosilo tujeje stečajnega sodišča, se smatra za pričetek učinkovanja meddržavnega stečaja (odločba stola sedmorice, oddelek B Rv 358/29). Ali se šteje do polnoči nazaj, ali se mora prihod zaprosila objaviti, kako postopa krajevno sodišče pri ugotovitvi in izročitvi lukajšnega premoženja in pri zavarovanju zahtevkov krajevnih prebivalcev? Meddržavne pogodbe dajo odgovor samo deloma na nekatera teh vprašanj. V poštev pridejo samo p. p. pogodbe.

CSR. — Po čl. 35 p. p. pogodbe je otvoritev stečaja nad državljanom druge pogodnice javili pristojnemu sodišču »domovine« (2. dedeža?), eventualno se priključi stečajni oklic v svrhu obveščenja tamkajšnjih upnikov. Ako ima preizadolenec v področju druge pogodnice premičnine in ako nima tam svojega domovališča (sedeža; sic!), se le premičnine na zaprosilo ugotove, popišejo in izroče; o izločitvenih in odločitvenih pravicah odloča krajevna oblast, izroči se prebitek. Na nepremičnine izvredžavni stečaj ne vpliva.

Bolgarija. — P. p. pogodba, čl. 27, določa kot češkoslovaška pogodba; glede nepremičnin je predvideno, da podvzame »mere« krajevna oblast.

Italija. — Sporazum o stečaju 1. avgusta 1924, Sl. Nov. 1928, št. 266-LXXXVII-B, str. 1546, določa, da je za otvoritev stečaja pristojna oblast glavnega poslovanja, oz. pri družbah zakonitega sedeža. Izvredžavni stečaj se mora po predpisih domačih zakonov »objaviti«. Pristojna oblast izvede celokupno postopanje glede premičnin, krajevna oblast glede nepremičnin. Premičnine in prebitek iz nepremičnin se izroči pristojni oblasti. Sodne oblasti morejo občeavati neposredno.

Avstrija. — P. p. pogodba predpisuje v čl. 54, 55 slično kot češkoslovaška oz. bolgarska p. p. pogodba.

Razno

Direktne blagovne tarife v inozemstvo. V prometnem ministrstvu se vršijo priprave za dogovor direktnih tarif z Nemčijo, Češkoslovaško in Ogrsko. Te tarife naj stopijo v veljavo že v prvi polovici leta 1930. Prav tako pripravljajo tudi material za direktne tarife do rumunskih pošalj. S 1. januarjem 1930 stopi v veljavo direktna tarifa z Grčijo.

Kriza na trgu čaja. V letošnjem letu je bil čaj izpostavljen večjemu kolebanju v cenah, ki je kazalo bolj navzdol kot navzgor. S tem so nastale za producenta večje izgube, ki so zadobile že tak obseg, da celo nabavni stroški niso bili popolnoma kriti. Dočim je v predvojni dobi imela Kitajska na čajevem trgu merodajno vlogo, je v tem oziru v poznejših letih veliko izgubila na svojem ugledu. Razlago najdemo v neprestanih notranjih političnih homatijah, ki so obrnile pozornost ljudstva od obdelovanja zemlje. Poleg kvantitete je trpela tudi kvaliteta, ker se je vršilo pridelovanje površno. Zato so prišli v ospredje Ceylon in britansko-indijski čaj, in te provenience obvladajo danes svetovni trg. Zato je pa tudi v interesu teh dežel v prvi vrsti, da podprejo cene, in so pridelovalne zveze Ceylona in Britanske Indije skupaj z Javo in s Sumatro sklenile enotno postopanje, da se s tem zmanjša ponudba. Samo na Ceylonu in v Britanski Indiji bodo v bodočem letu omejili trgatve za deset odstotkov, kar pomeni za najmanj 80 milijonov funtov zmanjšani donesek.

Borza dela v Mariboru. Od 1. do 7. decembra je dela iskalo 118 moških in 57 ženskih, tedaj 175 oseb, 124 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 66 moških in 32 žensk, tedaj 98 oseb, 34 jih je odpotovalo, 16 pa odpadlo, koncem tedna jih je ostalo še 437 v evidenci. Od 1. januarja do 7. decembra pa je dela iskalo 5505 moških in 3154 žensk, 5056 službenih mest je bilo prostih, delo je dobilo 1973 moških in 2003 žensk, odpotovalo jih je 1469, odpadlo pa 2717 oseb.

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo delo: 6 viničarjev, 3 majarji, 1 kravar s sinom, 15 hlapcev, 1 klepar, 15 delavcev za kopanje vinogradov, 20 gozdnih delavcev, 15 rudarjev, 2 delavca za pregledovanje jajc, 1 elektromonter, 1 elektroinštalater, 1 sodar, 2 mizarja, 3 poljski delavci, 3 krojači, 1 hotelski sluga, 1 prikrejevalec za gornje dele čevljev, 1 pečar, 1 mlinar, 1 natakar, 1 tesar, več vajencev (zlatarske, pekarske, mizarске obrli in trgovske stroke), 3 kmečke dekle, 6 kuharic, 7 služkinj, 2 postrežnici, 1 vzgojiteljica, 3 sobarice, 2 šivilji za izdelovanje odej, 1 natakarica, 1 šivilja za izdelovanje oblek, 1 šivilja za perilo, 1 pletilska vajenka.

Živinski trgi v Bački, ki so bili v novembru vsled kužnih živinskih bolezni zaprti, so sedaj zopet odprti, ker je izginila vsaka tozadevna nevarnost.

GOSPODARSKI POLOŽAJ OGRSKE

Po poročilih ogrskega finančnega ministra so izkazali državni dohodki v prvih petih mesecih proračunskega leta 1929/30 primanjkljaj 15.4 milijona pengö napram primanjkljaju 9.7 milijona pengö v istih mesecih prejšnjega leta. Največje je nazadovanje pri direktnih davkih in pri carini, 7.7 in 7 milj. pengö. Tobačni donos je padel za 2 milj. pengö itd.

Dobava prodaja

Dobave. Gradbeni oddelek Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 20. decembra t. l. ponudbe glede dobave Shaping - stroja. — Splošni oddelek Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 18. decembra t. l. ponudbe glede dobave 24.000 komadov kuvert; do 21. decembra t. l. pa glede dobave 40 komadov meletj in 100 kg belih cunj. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.) — Direkcija drž. železnic v Subotici sprejema do 23. decembra t. l. ponudbe glede dobave 480 m² peska za lokomotive. Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 23. decembra t. l. ponudbe glede dobave 12 komadov namiznih stoječih svetilk. — Direkcija državnega rudnika Kakani sprejema do 31. decembra t. l. ponudbe glede dobave 5000 kg riža. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Tržna poročila

Mariborski trg, dne 7. decembra 1929. Dne 7. t. m. so slaninariji pripeljali 189 svinj, 4 tele in 1 telico na trg. Višji velerinar, nadsvetnik g. dr. Hinterlechner, je to pol zaplenil pet svinj, katere so bile pod slamo skrite, meso pa se je prodalo po nizki ceni v mesni klavnici. Drugače so cene mesu ostale neizpremenjene. **Perutnine in domačih živali** je bilo okoli 1000 komadov. Cene so bile piščanicem 15 do 35 Din, kokošem 40—55, racam in gosem 60—80, puranom 70—150, domačim zajcem 10 do 35 Din za komad, divji zajci so se prodajali po 40—60 Din za komad, morske ribe pa 16, 24. in 36 Din za kg. Druge cene so bile krompirju 0.80—1.25, čebuli 2.50—3, fižolu 3—4, ajdi 1.75 do 2, pšenici 2.50 Din za kg, zelnatim glavam 0.50—3, karfižolu 1—10 Din za komad. Sadju: jabolkam 4.50, hruškam 6 do 10, grozdju 12—16 Din za kg. **Lesena in lončena roba,** katere je bilo v veliki obilici, se je prodajala po 1—100 Din, brezove melle 2—2.25 Din za komad, koruzna slama pa po 40 Din vreča.

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo 4. t. m. so kmetje pripeljali 12 voz sena in 5 voz slame; v soboto 7. t. m. pa 14 voz sena in 4 voze slame na trg ter so prodajali seno po 75—125, slamo pa po 55—60 Din za 100 kg.

Kvalitativno najboljše

nogavice volnene in florske, triko perilo, vestje, puloverje, čepne robce, naramnice, kravate, ovrtnike, srajce, razne čipke in vezene, kompletne potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in tapetnike edino le pri

JOS. PETELINC, Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vod. Na veliko! Telefon 2915. Na malo!

USTANOVLJENO 1852

TEOD. KORN

LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8 (PREJE HENRIK KORN)

KROVEC, STAVBNI, GALANTERISKI IN OKRASNI KLEPAR / INSTALACIJA VODOVODOV / NAPRAVA - STRELOVODOV / KOPALIŠKE IN KLOSETNE - NAPRAVE / CENTRALNA KURJAVA

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. - Raznovrstno rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in mlin za dljave s električnim obratom. Ceniki na razpolago!

Knjige, časopise, račune, vizitke, etikete, memorande, kuverte, tabele, lepake, naročilnice v blokli s poljubnim številom listov, cenike in tudi vse druge tiskovine dobavlja hitro in po zmernih cenah

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA

GREGORČIČEVA 23

TELEFON 2552

Lastna knjigovoznica

Za večja naročila zahtevajte proračune!